

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ÇEVRE KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

3'üncü Toplantı
11 Şubat 2016 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KARARLAR

B) Çalışma Esaslarına İlişkin

1.- Komisyon gündeminde yer alan uluslararası anlaşmalar tali Komisyon olarak görüşüleceğinden, İç Tüzük'ün 23'üncü maddesi uyarınca görüşmelerin tasarıların maddelerine geçmeden tümü üzerinde yapılmasına ilişkin

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) Kanun Tasarı ve Teklifleri

1.- 2001, Gemilerdeki Zararlı Organik Tutunma Önleyici Sistemlerin Kontrolüne İlişkin Uluslararası Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/562)

2.- Antarktika Andlaşması Çevre Koruma Protokolüne Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/592)

3.- Balınacılığın Düzenlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme ile Sözleşmeye Ait Protokole Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/593)

4.- Doha Konferansında Kyoto Protokolünde Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/594)

5.- Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesine Yönelik Kyoto Protokolüne İlişkin Taraflar Konferansında Alınan Kararın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/595)

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Çevre

Tarih :11/02/2016

Saat :

Kayıt:Çevre

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 2

11 Şubat 2016 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.34

BAŞKAN: Cihan PEKTAŞ (Gümüşhane)

BAŞKAN VEKİLİ: Muhammet BALTA (Trabzon)

SÖZCÜ: Sebahattin KARAKELLE (Erzincan)

KÂTİP: Bayram ÖZÇELİK (Burdur)

-----0-----

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, sayın Hükümet sözcüleri, değerli basın mensupları; hepinize hoş geldiniz diyorum.

Çevre Komisyonumuzun 26'ncı Yasama Döneminin 3'üncü Toplantısını açıyorum, yeterli çoğunluğumuz vardır.

Gümüşhane pestilimizi ikram ediyoruz. Tatlı yiyelim, tatlı konuşalım.

Değerli üyelerimiz, bugün gündemimizde Meclis Başkanlığınca tali komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen beş yasa tasarısı var. Tasarıların beşi de uluslararası anlaşma, bugün bu anlaşmaları görüşeceğiz.

II.- KARARLAR

B) Çalışma Esaslarına İlişkin

1.- Komisyon gündeminde yer alan uluslararası anlaşmalar tali Komisyon olarak görüşüleceğinden, İç Tüzük'ün 23'üncü maddesi uyarınca görüşmelerin tasarıların maddelerine geçmeden tümü üzerinde yapılmasına ilişkin

BAŞKAN – Bir önceki toplantımızda uluslararası anlaşmaların görüşülme usulünü açıklamıştım. Meclis teamülleri istikametinde, komisyonlarda uluslararası anlaşmaların görüşülme usulü tasarının tümü üzerinde görüşme şeklindedir. Bu nedenle, görüşeceğimiz tasarının tümü üzerinde görüşme açılmasını ve maddeler üzerindeki görüşlerin de geneli üzerindeki görüşmelerde açıklanmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi gündemimize geçiyoruz.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) Kanun Tasarı ve Teklifleri

1.- 2001, Gemilerdeki Zararlı Organik Tutunma Önleyici Sistemlerin Kontrolüne İlişkin Uluslararası Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/562)

BAŞKAN – 1'inci gündem maddesi, ilk tasarımız 2001, Gemilerdeki Zararlı Organik Tutunma Önleyici Sistemlerin Kontrolüne İlişkin Uluslararası Sözleşme'ye Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarı.

Öncelikle genel gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

2001, Gemilerdeki Zararlı Organik Tutunma Önleyici Sistemlerin Kontrolüne İlişkin Uluslararası Sözleşme 5 Ekim 2001'de Londra'da kabul edilmiştir.

Bu sözleşmeyle, gemilerin deniz suyuna maruz kalan kısımlarına istenmeyen yabancı organizmaların tutunmasını ve çoğalmasını engellemek için kullanılan sistemlerin deniz çevresine ve deniz mahsullerinin tüketilmesi vasıtasıyla insan sağlığına verebileceği zararların önlenmesi amaçlanmış ve bu amaçla söz konusu sistemlerde organotin bileşiklerinin biyosit olarak kullanılması yasaklanmıştır.

2001 sözleşmesiyle, sözleşme tarafları kendi bayraklarını taşıyan gemilerde ve kendi bayraklarını taşımadığı hâlde yetkisi altında işletilen limanlarına, tersanelerine veya kıyı ötesi terminallerine uğrayan bütün gemilerde zararlı paslanma önleyici sistemlerin kullanılmasını engelleme veya sınıflandırma taahhüdü altına girmektedir.

Avrupa Birliğinin 14 Nisan 2003 tarihinde yayımladığı 782/2003 sayılı Direktif ile 1 Ocak 2008 tarihinden itibaren biyosit olarak organotin özellikle tributilin (TBT) bileşikleri kullanılan organik tutunma önleyici sistem taşıyan gemiler Avrupa Birliği limanlarına alınmayacaktır. Bu nedenle, Türk Gemi Sicilinde bulunan

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Çevre

Tarih :11/02/2016

Saat :

Kayıt:Çevre

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 3

gemilerimizin AB limanlarında tutulmalarını önlemek amacıyla söz konusu sözleşmenin millî mevzuatımıza dâhil edilmesi ve böylece yaptırımların sağlanması önem arz etmektedir.

Sözleşmedeki yaptırımların millî mevzuatımıza dâhil edilmesi ve böylece ülkemiz bayrağını taşıyan gemilerin yabancı ülke limanlarında tutulmalarının önlenmesi, limanlarımıza gelen yabancı bayraklı gemilere sözleşme şartlarının uygulanabilmesi ve ülkemiz denizlerindeki su altı yaşamının tutunma önleyici sistemlerin zararlarından korunabilmesi amacıyla Gemilerdeki Zararlı Organik Tutunma Önleyici Sistemlerin Kontrolüne İlişkin Uluslararası Sözleşme'ye taraf olunması uygun görülmektedir.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Tasarı hakkında Komisyonumuza bilgi vermek üzere ilk sözü Hükümet temsilcisine veriyorum.

Buyurun, önce kendinizi tanıtırsanız.

ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ SUAT HAYRİ AKA – Gerekçede de izah edildiği gibi, gemilerde paslanma ve korozyona karşı korunma ve diğer yabancı maddelerin geminin su altı kesimlerine tutunması suretiyle zarar vermesini önlemek amacıyla çeşitli kimyasallar, boyalar ve tutunma önleyici malzemeler kullanılır. 2001 yılındaki bu sözleşmeyle, bunların bazılarının zararlı olduğu; deniz canlılarına, besin zincirine, balıklara zarar verdiği; denizdeki bitki örtüsüne ve insan sağlığına da zararlı olduğunun tespit edilmesi üzerine bu alanın düzenlenmesi kararlaştırılmıştır uluslararası boyutta.

Sözleşme 2001'de hazırlanmış ve 2008'de yürürlüğe girmiştir. Dünya deniz ticaret filosunun yüzde 85'ini kontrol eden 71 devlet bu sözleşmeye taraftır. Türkiye de 13'üncü büyük deniz ticaret filosuna sahip olan bir denizci ülke olarak bu sözleşmeye taraf olması düşünülmüştür.

Bu sözleşmeyle, bu zararlı tutunma önleyici maddelerin kullanımı düzenlenmekte, özellikle kalaylı birleşenlerin kullanılması yasaklanmakta ve hangi maddelerin, hangi koruyucu tedbirlerin alınabileceği uluslararası boyutta belirlenmektedir.

Bu sözleşmeye taraf olarak biz de hem bu uluslararası uygulamaya uyum sağlamış olacağız hem de yurt dışında gemilerimizin bu nedenle tutulmasını, seferden alıkonulmasını önlemiş olacağız; ülkemize, limanlarımıza gelen yabancı gemileri denetleyerek bu sözleşmeye uyup uymadıklarını ve denizlerimize, ekolojik yapımıza zarar verip vermediklerini kontrol etmiş olacağız.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Üyelerimizden söz isteyen?

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Tüm, Sayın Vekilim.

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar, ben Mehmet Tüm, Cumhuriyet Halk Partisi Çevre Komisyonu Grup Başkanım.

Bildiğiniz üzere, milletlerarası anlaşmalar Anayasa'nın 90'ıncı maddesi kapsamında sayılanlar hariç Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayıyla yürürlüğe girmektedir. Bu, iç hukukumuzun bir gereğidir. Ancak bu anlaşmaların Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündemine geliş biçiminin Komisyonlarda görüşülme şekli işin esasından uzaktır. Yasal bir zorunluluğu yerine getirmeden öteye gitmeyen bir yöntem biçimi benimsenmiş ve bugüne kadar uygulanmıştır.

Şöyle ki: Öncelikle, uluslararası sözleşmelerin konusu ne olursa olsun, hukuki yapıları gereği ana komisyon Dışişleri Komisyonudur. Diğer ihtisas komisyonları tali komisyon olarak görev yapmaktadır. İster ana komisyon olsun isterse tali komisyon, bizlerin bu anlaşmalar üzerinde herhangi bir değişiklik

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Çevre

Tarih :11/02/2016

Saat :

Kayıt:Çevre

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 4

önermemiz, yapmamız mümkün değildir. Dolayısıyla kabul veya ret oylamasına tabi işlemlerden öteye gitmemektedir.

Sayın Bakana sormak isterim, anlaşmalar Hükûmet tarafından tasarı şeklinde komisyonlara geldiğinde, iktidar çoğunluğu da dikkate alınır mı şimdi bizler burada nasıl sağlıklı bir tartışma yapacağız? Durum bu aşamadayken tasarılarından öte yöntemi tartışmanın belki daha faydalı olacağını düşünmekteyim.

Bir kere, şunu belirtmeliyim ki: Bu tasarılar neden bu kadar geç komisyon gündemlerine, daha doğrusu Meclis gündemine taşınıyor? Özel bir sebebi var mıdır? Devletler arasında yapılan ikili anlaşmalardaki gecikmeleri politik sebeplere dayalı olarak anlayışla karşılayabiliriz. Ancak çok taraflı, çok uluslu sözleşmelerde gecikmelerin sebebini anlamış değiliz. Hele konu çevre ve canlıların yaşamını ilgilendiriyorsa bu kadar gecikmenin nedeni nedir? Örneğin, gündemin 1'inci maddesinde yer alan Gemilerdeki Organik Tutunma Önleyici Sistemlerin Kontrolüne İlişkin Anlaşmanın İmzalanması, on yıl olmuş, daha önce Komisyon'da görüşülmüş, ancak her nedense Komisyon rapor vermek yerine ana Komisyona göndermiş. Bunun nedeni nedir? Anlaşmanın bir kısım maddeleri 2003, diğer kısmı ise 2008'de yürürlüğe girmiştir. Peki, sekiz yıl gibi uzun bir süre bu anlaşmayı yürürlüğe sokmamanızın yararı nedir? Zaman kaybetmek ne gibi bir yarar sağlamıştır? Bunun da Hükûmetçe izah edilmesi gerekmektedir.

Değerli arkadaşlar, üyesi bulunduğumuz Çevre Komisyonunda şu an ana Komisyon olarak Hükûmetçe gönderilen tasarı var mıdır? En azından 26'ncı Dönemde yok diye biliyorum. Yani Çevre Bakanlığının Şehircilik Bakanlığıyla birleşmesiyle birlikte, daha doğrusu Bayındırlık Bakanlığının Çevre Bakanlığını içine aldığı bir süreçte ne yazık ki Çevre Komisyonu da işlevinden uzaklaştırılmıştır.

Değerli arkadaşlar, gündemimize dönecek olursak, bu tür uluslararası anlaşmalar ana, tali yerine bir karma komisyon olarak ele alınmalıdır. Böyle olduğu takdirde, bu hem zaman kaybını önleyecek hem de konunun anlaşılması ve tartışılması bakımından verimli olacaktır. Örneğin, anlaşmanın hukuksal boyutu Dışişleri Komisyonunu, teknik boyutuysa Çevre Komisyonunu ilgilendirmektedir. Birlikte toplanıp konuyu tartışmak, paydaş olmak hem demokratik açıdan önemlidir hem de yasama tekniği açısından pratiktir.

Tabii ki bunun önünde İç Tüzük engeldir. Yeni iç tüzükte bu konu mutlaka dikkate alınmalı ve mekanizmalar oluşturulmalıdır. Bu konuyu en azından âdeta bir tali komisyon işlevi yüklenen Çevre Komisyonu üyeleri olarak bizlerin de dile getirmesi gereklidir. Aksi takdirde, Çevre Komisyonu, yasama sürecinde tali komisyon olarak yaşamına devam eder.

Türkiye gibi, çevre sorunlarının çok yoğun olduğu, her gün çevreyle ilgili yeni katliamların, haberlerin geldiği bir ülkede daha sağlıklı ve etkin bir çevre anlayışı yaratmanın ilk adımı olarak öncelikle Komisyonun bu tali durumuna son vermek gerekmektedir.

Teşekkür ediyorum.

Saygılar değerli arkadaşlar.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Tüm.

Ben sadece bir şey söylemek istiyorum. Komisyonumuza henüz daha bir tasarı gelmemiştir. Esas komisyona tasarı gelmemiştir, ancak Hükûmetle yapılan görüşmelere göre, yakında bir tasarı Komisyonumuza gelecek. Bizim Komisyonumuza gelecek tasarılar gerçekten çok önemli tasarılar olacaktır. Yani sadece Çevre Bakanlığı değil, Orman ve Su İşleri Bakanlığından da önemli tasarılar gelecek bize.

Buyurun Sayın Gaydalı.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Çevre

Tarih :11/02/2016

Saat :

Kayıt:Çevre

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 5

Değerli arkadaşlarım, benim öğrenmek istediğim: Bu zararlı maddeler hâlâ üretiliyor mu ve gemilerde kullanılıyor mu, bunu öğrenmek istiyorum. Bir de bu boyama işlemi hangi sıklıkta, hangi periyotlarda yapılıyor?

BAŞKAN – Buyurun Sayın Müsteşar.

ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ SUAT HAYRİ AKA – Bu zararlı maddeler üretiliyor ama kullanılmıyor. Özellikle sözleşmeye taraf ülkelerde bu anlamda çok sıkı bir denetim var. Biz de her ne kadar sözleşme Parlamento onayından geçmemiş olsa da benzer tedbirleri başka mevzuatlarımız içinde iç mevzuat olarak almış durumdayız. Biz de uzun bir süredir bu zararlı maddelerin kullanımına müsaade etmiyoruz başka yönetmeliklerimizle ama bu sözleşme Parlamentonun onayından geçtiğinde bununla ilgili asli yönetmeliklerimizi de hazır ettik.

Gemiler iki yılda bir havuza, beş yılda bir de büyük bakımlardan geçirilirler. O zamanlarda gemilerin su altı kesimi bu zararlı, geminin su altı kesimine yapışan tutya gibi, midye gibi çok çeşitli zararlı madde, yosunlardan temizlenerek boyanır ve iki yıl ve beş yıllık programlar çerçevesinde tekrar boyanırlar ve tutunma önleyici maddelerle donatılırlar. Ama bu maddeler uluslararası büyük kimyevi madde üreticilerinin kontrolünde üretilmektedir, ciddi bir denetime de tabi tutulmaktadır. Herhangi zararlı bir madde şu anda hiçbir Türk gemisinde söz konusu değildir.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Benim de Hükûmete bir sorum olacak. Bu, Karadeniz’de, zehirli boya denilen, teknelerin, gırgırların, trataların altına sürülen, o mikroorganizmaların yapışmadığı, midyelerin ve çeşitli maddelerin yapışmadığı, bakalit denilen boyalar kullanılıyor. Yani uluslararası anlaşmalara, diğer ülkelere gitmeye gerek yok, Türkiye’de bunlar fazlasıyla yapılıyor zaten ve her yıl yenilenen, bu boyaları yapan kişilerin de, inanın, zehirlenme tehlikesi atlattığı durumlar yaşanıyor. Bu durumlar gerçekten Hükûmet tarafından denetleniyor mu, yoksa önümüzdeki dönem, bu sadece anlaşmaya bağlı kalınarak mı denetlenecek, onu merak ediyorum.

ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ SUAT HAYRİ AKA – Hayır efendim, denetleniyor. Boyu 24 metreden uzun bütün gemilerde bu zararlı maddelerin kullanılmadığına dair güvenilir, bağımsız denetim kuruluşlarının da tasdik ettiği belgeleme zorunluluğu vardır.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Ben 24 metrelerden bahsetmiyorum.

ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ SUAT HAYRİ AKA – 24 metrenin altındaki gemilerde beyan esas alınmaktadır mevcut yönetmeliklerle. Ancak bu sözleşmeden sonra onlar da belgeleme zorunluluğuna tabi tutulacaklardır.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Evet, ciddi bir tahribat yarattığını biliyorum yani.

ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ SUAT HAYRİ AKA – Kullanılıyorsa da kaçak kullanılıyordur.

Zehirli boya kavramı denizcilik sektöründe, özellikle balıkçılık camiasında genelde bilinçsiz kullanılan bir terimdir. Bu boyaların tamamına, zararlı olsun olmasın “zehirli boya” tabiri kullanılır denizcilik sektöründe. O biraz yanıltıcı olabilir. Her kullanılan zehirli boya zararlı anlamına gelmemektedir.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Sayın Başkan, benim de bir sorum olacak.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Tüm.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Çevre

Tarih :11/02/2016

Saat :

Kayıt:Çevre

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 6

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Gemilerde Zararlı Organik Tutunma Önleyici Sistemlerin Kontrolüne İlişkin Sözleşme 2008 yılı itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Bu sözleşme kapsamında yaptırıma uğrayan Türk Bayraklı gemi var mıdır? Bu uygulanan yaptırımlar neler olmuştur?

Sözleşmeyi onaylamamış olmamıza rağmen Türkiye olarak bu sözleşme yükümlülüklerini yerine getirecek fiilî çalışmalar yapılmış mıdır? Bu çalışmalar nelerdir? Yani bu sözleşme onaylandığı takdirde alt yapı olarak hazır mıyız?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun.

ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ SUAT HAYRİ AKA – Bu sözleşmeye veya bu boyaları kullandığı sebebiyle herhangi bir yaptırıma uğrayan veya yurt dışında tutulan, seferden alıkonulan herhangi bir Türk gemisi yoktur. Türkiye kendi içinde diğer mevzuatlarıyla bu konuyu çok ciddi bir şekilde takip etmekte ve denetlemektedir. Herhangi bir şekilde burada bir istismar veya bir kaçak söz konusu değildir. Hem hâlihazırdaki mevcut uygulamamızın dayandığı mevzuat hem de bu sözleşme yürürlüğe girdikten sonra, onandıktan sonra kullanılacak yeni mevzuatların tamamı hazırdır. Alt yapı anlamında hiçbir sorun yoktur.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Eğer başka söz isteyen sayın üyemiz yoksa tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Tasarı kabul edilmiştir.

2.- Antarktika Antlaşması Çevre Koruma Protokolüne Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/592)

BAŞKAN – 2'nci gündem maddesi.

Gündemimizin 2'nci sırasında yer alan tasarımız Antarktika Antlaşması Çevre Koruma Protokolüne Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı.

Genel gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Antarktika Kıtası, bilim adamları tarafından deniz bilimleri araştırmaları, iklim değişikliğinin canlılar ve deniz seviyesi üzerindeki etkileri, balıkçılık, jeoloji, tıp, astronomi gibi alanlarda önemli araştırmaların yapıldığı ve bununla birlikte zengin maden rezervlerinin bulunduğu değerlendirilen bir bölgedir.

Antarktika Antlaşması, 1 Aralık 1959 tarihinde Antarktika çevresinde aktif olarak bilimsel araştırma yapan 12 ülke tarafından imzalanmış olup 1961 yılında yürürlüğe girmiştir. 2014 yılı itibarıyla anılan antlaşmaya aralarında ülkemizin de bulunduğu 50 ülke taraftır. Ülkemizin Antarktika Antlaşması'na katılması Bakanlar Kurulunca 3 Ağustos 1995 tarihinde kararlaştırılmış ve Bakanlar Kurulunun bu kararı, 18 Eylül 1995 tarih ve 22408 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Her yıl düzenlenen Antarktika Antlaşması Danışma Toplantısı'nda oy hakkı olan devletler "danışman devlet" olarak adlandırılmaktadır. Antlaşmanın 9'uncu maddesi gereğince, danışman devletler, kıtada kayda değer bilimsel araştırma faaliyetleri gerçekleştiren ve bu amaçla kıtada bilimsel istasyon kuran devletlerdir. Kıtada bilimsel araştırma faaliyeti gerçekleştirmeksizin antlaşmaya taraf olan ve antlaşmanın amaç ve ilkelerine bağlı olan devletler, "danışman olmayan devlet" statüsünde bulunmakta olup toplantılarda oy hakkı bulunmamaktadır. Mevcut durum itibarıyla, aralarında ülkemizin de bulunduğu 21 ülke danışman olmayan ülke statüsündedir.

Ülkemizin danışman devlet statüsü kazanabilmesi için kıtaya bilimsel sefer düzenlemesi ya da bilimsel istasyon kurması gerekmektedir. Bununla birlikte, ülkelerin bilimsel istasyon kurulması ve işletilmesi esnasında kıtada çevreye zarar verilmemesi ile ilgili tedbirleri almalarını teminen, 4 Ekim 1991 tarihinde imzalanmış ve 1998 yılında yürürlüğe girmiş olan Antarktika Antlaşması Çevre Koruma Protokolü'ne (Madrid Protokolü) taraf olmaları beklenmektedir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Çevre

Tarih :11/02/2016

Saat :

Kayıt:Çevre

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 7

Yukarıda arz edilen hususlar ışığında;

- Ülkemizin Antarktika'yla ilgili çalışmalara ilk elden dâhil olabilmemesini teminen Antarktika bölgesinde bir bilimsel istasyon kurulabilmesi ve işletilebilmesi,
 - Ülkemizin, hiçbir ülkenin egemenliği altında olmayan Antarktika Kıtası'nın yönetiminde söz sahibi olabilmemesi,
 - Ülkemiz menfaatlerine uygun olarak Antarktika Kara Kıtası coğrafyası kapsamında canlı ve cansız doğal kaynakların bugünkü ve gelecek nesillerin haklarını bir arada gözeterek sürdürülebilir kullanımının sağlanması,
 - Bilimsel araştırmaların teşviki ve milletlerarası bilimsel iş birliğinin desteklenmesi için gerçekleştirilen araştırmaların sonuçlarından ülkemizin de yararlanabilmesi,
 - Ülkemizin Antarktika'ya olan ilgisinin görünürlüğünün artması, çevreye karşı duyarlılığımızın vurgulanması, diğer ülke temsilcileriyle bir araya gelinerek bilgi paylaşımı, eş güdüm ve iletişimin ve uluslararası değişim programlarına ve projelerine katılım sağlanması ve desteklenmesi,
- amacıyla, ülkemizin Antarktika Antlaşması Çevre Koruma Protokolü'ne katılması kararlaştırılmıştır.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Tasarı hakkında Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere ilk sözü Hükümet temsilcisine veriyorum.

Buyurun.

ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI SEBAHATTİN DÖKMECİ – Konuyla ilgili açıklanan gerekçelerde Çevre Bakanlığımız açısından konunun detayları iletildi. Buna ilave olarak ülkemizde bu konuda bilimsel çalışma kapasitesinin olduğunu ve bu konuda taleplerin olduğunu bilgilerinize arz etmek isterim.

Protokole taraf olunmasıyla birlikte danışman ülke statüsü kazanacağız ve dolayısıyla Antarktika bölgesinde bilimsel çalışma yapma hakkı elde etmiş olacağız ve bunun da ülkemizdeki bilimsel çalışmaların gelişmesi açısından, çevre açısından faydalı olacağını mütalaa ediyoruz.

Ayrıca, konunun tabii ki uluslararası boyut açısından Dışişleri Bakanlığı tarafından da desteklendiği... O, bizim Bakanlık olarak biraz daha kapsam dışında ama onu da bilgilerinize arz etmek isterim.

Sözleşmenin prensibi gereği sadece bilimsel araştırma yapmaya izin veren bir anlaşma. Bu bölgedeki mineral kaynakların kullanılmasıyla ilgili, daha doğrusu bu faaliyetlerle ilgili tüm faaliyetleri yasaklamakta. Bunu da bilgilerinize arz etmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Söz isteyen üyemiz...

Sayın Gaydalı, buyurun.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Şimdi, “Bilimsel araştırma yapılmasına talep var.” dendi. Bu talep nereden geliyor, onu izah eder misiniz lütfen.

ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI SEBAHATTİN DÖKMECİ – Efendim, bu talepten ziyade ülkemizdeki bilimsel çevrelerin, üniversitelerin, akademisyenlerin bu konudaki çalışmalara ortak olmaları Bakanlığımızca takip ediliyor. Dolayısıyla burada ülke olarak bir kapasitemiz olduğunu belirtmek anlamında aslında bunu arz ettim. Yani protokolün kabul edilmesiyle birlikte ülkemiz o bölgede bilimsel çalışma yapabilecek alt yapıya sahip bilim insanları olarak bunu arz etmek istedim.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Ben hâlâ inanmıyorum o alt yapının hazır olduğuna çünkü yaptığım araştırmada, yaz aylarında eksi 20, kış aylarında

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Çevre

Tarih :11/02/2016

Saat :

Kayıt:Çevre

Stenograf :

Uzman : Sayfa : 8

fırtına ve eksi 70 olan bir ortamda böyle bir hazırlığımız var mı, ben bunu öğrenmek istiyorum.

ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI SEBAHATTİN DÖKMECİ – Bu konuyla ilgili TÜBİTAK ve bazı üniversitelerimizden talepler olması söz konusu.

ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ SUAT HAYRİ AKA – Ben cevap verebilir miyim Sayın Başkan?

BAŞKAN – Tabii ki, buyurun Sayın Müsteşar.

ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ SUAT HAYRİ AKA – Sayın Başkanım, her ne kadar Antarktika Sözleşmesi Çevre Bakanlığımız tarafından yürütülen bir sözleşme olsa da biz de Denizcilik Bakanlığı olarak denizcilik boyutunu da takip etmekteyiz. Dolayısıyla zaman zaman yapılan çalışmalara katılıyoruz.

Ben, şahsen, tabii, kişisel “background”um ve kişisel ilgimle de konuyu yakından takip eden, Bakanlık adına takip eden bir bürokrat olarak şunu söyleyebilirim: Antarktika şu anda Birleşmiş Milletlerin yönetiminde, orada yaklaşık 50 civarında ülkenin böyle birer küçük konteyner içinde, kimisinin bir iki tane Birleşmiş Milletlerden bu sözleşmeye taraf olmak suretiyle Birleşmiş Milletlerin kontrolünde yer edinmek ve sadece bilimsel araştırma yapmak suretiyle bayrak gösterdikleri bir bölge. Dünyanın en zengin su ve yer altı, deniz altı kaynaklarına sahip, petrol rezervleri, balık ve diğer yer altı zenginlikleri açısından çok zengin bir bölge.

2050’den sonra Antarktika’nın geleceğinin ne olacağı tartışılacak. Dolayısıyla bilimsel araştırma kapasitesi olan ülkelerin tamamı Antarktika’da var olma gayreti göstermektedirler. Bunun için orada bir kulübe, bir konteyner, bir bayrak ve dönem dönem, iklim şartlarının müsaade ettiği dönemlerde oraya giderek orada uzun süre kalma koşulları var. Kış boyunca eksi 70’lerde bile o bölgede yaşayan bilim adamları var. Türkiye’den de çok sayıda bilim adamı gitti, üniversiteler gitti. TÜBİTAK bu konuyu şimdi koordine ediyor. Denizcilerimiz de gitti Antarktika’ya özellikle. O bakımdan, Türkiye’nin geleceğe yönelik uluslararası çıkarları açısından Antarktika’da bulunması gerekli diye düşünüyoruz. Onun için de Birleşmiş Milletlerin Antarktika Sözleşmesi’ne taraf olma zorunluluğu var.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Tüm, buyurun.

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Sayın Başkan, bir sorum olacak: Antarktika Antlaşması Çevre Koruma Protokolüne Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Tasarı’nın gerekçesinde danışman ülke statüsünü kazanacağımız ve kıtada deniz bilimleri, balıkçılık, tıp, astronomi gibi birçok alanda ülkemizin de istasyon kurma, araştırma yapma imkânı olacağı belirtilmektedir. Kendi denizlerimize kurulu kaç adet balıkçılık veya deniz bilimleri istasyonumuz vardır?

İkincisi, fen fakültelerinin kapanmaya yüz tuttuğu bir ülkede bilimsel araştırmayı kim yapacak?

Ülkemizin uluslararası araştırma çalışmalarına katılması her yurttaşın özlemidir, ancak gerçekçi olmak gerekirse bu anlaşmaların uygulanabilirliği şüphelidir. Türkiye öncelikle kendi bilim adamlarını yetiştirme ortamı sağlamalıdır. Üniversitelerin üzerindeki baskılar son bulmadan bilim adamı yetiştirme şansımız yoktur. Hükümet bir an önce fen fakültelerinin niteliğini arttırmalıdır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Tüm.

Bir açıklama getirmek istiyorum. Antarktika Derneği diye, bizim bilim adamlarımızın kurmuş olduğu bir dernek var. İnşallah bu tasarı bizim buradan geçtikten sonra ve Mecliste de yasaladıktan sonra artık bu derneğimiz orada çalışmak için kendisine bir yer açabilecek; bunu da belirtmek isterim.

Başka söz isteyen üyemiz var mı?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Çevre

Tarih :11/02/2016

Saat :

Kayıt:Çevre

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 9

Hükûmet temsilcilerimizin söyleyeceği bir şey var mı?

O zaman tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Tasarı kabul edilmiştir.

3.- Balinacılığın Düzenlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme ile Sözleşmeye Ait Protokole Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/593)

BAŞKAN – Gündemimizin 3'üncü sırasında yer alan tasarımız, Balinacılığın Düzenlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşmeye Ait Protokole Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı.

Öncelikle genel gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Deniz ve ekosisteminin önemli varlıklarından biri olan balinaların son yüzyıldaki ticari amaçlı aşırı avlanması sonucunda nüfusu hızla azalma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Balina nüfusunun uygun biçimde korunmasını ve böylece stokların muhafaza edilerek balina endüstrisinin düzenli ve sürdürülebilir biçimde gelişmesini sağlamak amacıyla 2 Aralık 1946 tarihinde Washington'da Balinacılığın Düzenlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme imzalanmıştır. Sözleşmeye bugüne kadar 97 ülke taraf olmuştur.

Ticari balina avcılığı, Balinacılık Sözleşmesi çerçevesinde moratoryumla (avlanmanın ertelenmesi) 1986 yılında durdurulmuş olmakla birlikte, sözde bilimsel nedenlere dayandırılarak hâlen devam etmektedir. Japonya'nın başı çektiği sözleşmeye taraf olan ülkelerin bir bölümü moratoryumun kaldırılmasını ve avlanmanın serbest bırakılmasını isterken, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği başta olmak üzere, sözleşmeye taraf diğer ülkeler balina avcılığının yasaklanmasından yana bir tutum sergilemektedir.

Nesli tükenme tehlikesi altındaki balinaların avlanması uluslararası kamuoyunda da büyük tepkiyle karşılanmaktadır. Sınıraşan ve küresel etkileri nedeniyle uluslararası gündemin üst sıralarında yer alan çevre sorunlarının uluslararası toplumla iş birliği hâlinde çözümüne büyük önem veren ülkemiz, bu kapsamda, uluslararası, bölgesel ve ikili düzeyde çevre anlaşmalarına taraf olmuştur. Denizlerimizde Balinacılık Sözleşmesi'ne konu tür bulunmamakla birlikte, söz konusu anlayışımız çerçevesinde ülkemiz çeşitli ülkeler ve AB tarafından sözleşme kapsamında oluşturulmuş Uluslararası Balinacılık Komisyonuna üye olmaya davet edilmiştir.

Uluslararası Balinacılık Sözleşmesi'ne taraf olunmasının ülkemize sağlayacağı düşünülen katkılar aşağıda sıralanmıştır:

Biyolojik çeşitlilik bakımından oldukça zengin bir konumda olan Türkiye için gerek ulusal gerek küresel düzeyde biyolojik çeşitliliğin korunması önem taşımaktadır. Bu kapsamda ülkemiz, doğa koruma alanındaki en temel sözleşmeler arasında yer alan Birleşmiş Milletler Biyoçeşitlilik Sözleşmesi (CBD), Nesli Tehlike Altında Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme (CITES), Özellikle Su Kuşları Yaşama Alanı Olarak Uluslararası Önemde Sulak Alanlar Sözleşmesi (RAMSAR) ve Avrupa Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarının Korunması Sözleşmesi'ne taraf olmuştur.

Ülkemiz, kendi bölgesindeki deniz memelilerinin korunması amacıyla Karadeniz, Akdeniz ve Atlantik Sınırdış Bölgelerde Yaşayan Memelilerin Korunması Sözleşmesi'ne (ACCOBAMS) taraf olma sürecinde de son aşamaya gelmiştir.

Balinacılık Sözleşmesi'ne taraf olmamız ise, kendi bölgemiz dışındaki deniz memelilerinin de korunmasına yönelik küresel çabalara katkı sağlayacak ve kendi coğrafyamız dışındaki çevre sorunlarına duyarlı olduğumuzun ve uluslararası kamuoyunun bu konudaki hassasiyetini anladığımızın bir göstergesi olacaktır. Bunun da Birleşmiş Milletler başta olmak üzere, çeşitli platformlarda Türkiye'ye görünürlük ve prestij sağlayacağı değerlendirilmektedir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Çevre

Tarih :11/02/2016

Saat :

Kayıt:Çevre

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 10

AB'nin çevre müktesebatının bir parçası olan Doğal Yaşam Alanları Direktifi'yle (Habitats Directive) tüm balina türleri AB ülkelerinde en üst derecede korunması gereken hayvan türleri arasında yer almaktadır. Ülkemizin bu sözleşmeye taraf olması gerek AB müktesebatına uyum gerek balina avcılığı konusunda hassasiyet gösteren İngiltere ve Almanya gibi AB'nin etkin üye ülkelerinde Türkiye lehine bir etki yaratacaktır.

Ülkemizin sözleşmeye taraf olması, Uluslararası Balinacılık Komisyonunda balina avcılığı karşıtı ve taraftarı ülkeler arasında mevcut sayısal hassas dengenin yönü açısından önem taşıyacaktır. Sözleşmeye taraf olmamız, ayrıca, BM Güvenlik Konseyi üyeliğine aday olduğumuz bir dönemde, balina avcılığına karşı olan küçük ada devletleri gibi farklı coğrafi bölgelerdeki ülkelere destek arayışlarımıza katkı sağlayacaktır.

Sonuç itibarıyla, üç tarafı denizlerle çevrili ülkemizin küresel çevre sorunlarına ve bu çerçevede denizlerde biyolojik çeşitliliğin korunmasına verdiği önem dikkate alındığında, bazı türleri tükenme tehlikesi altında olan balinaların korunmasını amaçlayan bu sözleşmeye taraf olmamızın gelecek kuşaklara karşı etik bir sorumluluk olduğu da değerlendirilmektedir.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Öncelikle, Bakanlık temsilcimizden anlaşma hakkında kısa bir açıklama rica edelim.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ DURALİ KOÇAK – Sayın Başkan ve Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Gereğede de uzun olarak açıklandığı şekilde sözleşmenin esas amacı, balina stoklarının korunması ve bu alanda faaliyet gösterenlerle ilgili düzenlemelerin izlenmesi, kontrolü, takibi ve nasıl yapılacağına belirlenmesi.

Komisyonun başlıca görevleri şu şekilde tanımlanmış: Bazı balina türlerinin tamamen korunması, bunlar için koruma alanlarının belirlenmesi, eğer yakalanılabırsa bunlar için yakalama sayısı ve bunlara ilişkin düzenlemeler, boy sınırlamaları ve avlanma zamanlarına ilişkin kapalı ve açık sezonların belirlenmesi, yavru balinalar ve yavru balinalara eşlik eden dişi balinaların yakalanmalarının yasaklanması, av raporları, istatistikler ve bunlara ilişkin araştırmalar ve biyolojik verilerin toplanmasına ilişkin Komisyonun temel görevleri bu şekilde tanımlanmış.

Komisyonun 3 ana komitesi var; bilimsel komite, teknik ve mali komite, idari komite. 2004 yılında bir komite daha kurulmuş, koruma komitesi çünkü son yıllarda balinaların aşırı avlanmaları nedeniyle nesli tehlike altında olduğu için bu konuya daha fazla önem verilmesi gerektiğine karar vermiş Komisyon.

Hepimizin bildiği gibi, denizlerdeki ekosistem çok hassas dengeler üzerine kuruludur ve balinaların bu dengelerin korunmasında önemli bir rolü bulunmaktadır. Bu sözleşmeye taraf olmamız, kendi coğrafyası dışındaki çevre sorunlarına da duyarlı ve ilgili olduğumuzu göstermesi açısından, uluslararası alanda ülkemize saygınlık kazandıracığı ve bizim de uluslararası camianın bir parçası olduğumuzu göstermesi bakımından yararlı olduğu değerlendirilmektedir.

Takdirlerinize arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ DURALİ KOÇAK – Sayın Başkan, izniniz olursa sayın vekilimizin bir sorusu vardı az önce, “Ülkemizde de Antarktika'ya gidecek veya ülkemizde bu yönde kurulmuş enstitüler var mı?” şeklinde bir soruları vardı. Evet, Bakanlığımız bünyesinde 5 tane araştırma enstitümüz var. Bunlardan 1 tanesi Trabzon'da Merkez Araştırma Enstitümüz, 1 tanesi Antalya'da Akdeniz Bölgesi için, 2 tane de iç sularımızda; 1'i Elâzığ'da, 1'i de Isparta Eğirdir'de olmak üzere, bir de Koyunculuk Araştırma Enstitümüz var. Orada, Marmara Bölgemiz'de araştırma yapmak üzere o enstitümüzün bünyesinde

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Çevre

Tarih :11/02/2016

Saat :

Kayıt:Çevre

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 11

su ürünleriyle ilgili araştırma yapan bir bölümümüz daha var. Bir de üniversitelerimizin araştırma enstitüleri var. Bunlar: Dokuz Eylül Üniversitesi, ODTÜ'nün var, İstanbul Üniversitesinin ve Karadeniz Teknik Üniversitemizin. Bir de su ürünleri alanında eğitim veren 20 küsur su ürünleri fakültelerimiz var.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Ama sadece araştırma var değil mi, fakülte yok sanırım?

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ DURALİ KOÇAK – Su ürünleri fakültelerimiz var efendim. Su ürünleri alanında eğitim veren, diploma veren 22 tane su ürünleri fakültemiz...

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Fen fakültelerinden bahsetmiştim.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ DURALİ KOÇAK – Fen fakülteleri ayrı, ona bir şey diyemeyeceğim.

BAŞKAN – Sayın Karadeniz, buyurun.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Özellikle, bu uluslararası alanda balınacılığın korunması için verdiğiniz çevre duyarlılığına karşı teşekkür ederim; gerçekten önemli. Küresel çevre sorunlarına karşı çok duyarlıyız ama Türkiye'deki çevre sorunlarına ne kadar duyarlıyız, ne yapıyoruz, onu da öğrenmek istiyorum.

Dünyadaki balinaları araştırırken, Türkiye'de hamsinin, palamudun, mezgitin nasıl avlandığını, ülkede bu stoklarımızın nasıl azaldığını, bununla ilgili nasıl çalışmalar yapıldığını açıkçası çok merak ediyorum. Bu küresel anlamda vermiş olduğumuz çevre duyarlılığını gerçekten ülkemize de veriyor muyuz? Ve Karadeniz'de balık stokları artık tamamen tükenmek üzere. Sayın Başkan da orada, Trabzonlu, o da Karadeniz'deki stokların durumunu bilir. Avcılığın ne kadar tehlikeli boyutlara ulaştığını, Japonya'da üretilen sonarların Japonya ülkesinde yasak olduğunu ama ülkemizde umarsızca ve tutarsızca kullanıldığını, balıklara yaşama şansının verilmediği ve sadece para kazanmak için ülke stoklarımızın tüketildiği bir ortamda balınacılığa ne kadar önem verdiğimiz gerçekten takdire şayan bir durum. Bununla ilgili ülkemizde nasıl çalışmalar yapılıyor? Bunu merak ediyorum açıkçası.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Tabii, milletvekillerimizin çoğunluğu denize kıyısı olan illerin milletvekili olduğu için, gerçekten, konu hakkında neredeyse artık ihtisas sahibi olmuşlar.

Hükümet temsilcisine söz verelim mi bu konuda?

HÜSEYİN ÇAMAK (Mersin) – İsterseniz ben de sorayım.

BAŞKAN – Tamam o zaman.

Sayın Çamak, buyurun.

HÜSEYİN ÇAMAK (Mersin) – Şimdi, efendim, gerçekten çevreyle ilgili böyle önemli konuların uluslararası arenada yasalaştırılması, ülkemizin de onlara ortak olması sevindirici. Ancak, biz ülkemizi yani önce evimizin önünü süpürmemiz lazım. Termik santraller her gün Türkiye'nin... Evet, enerjiye ihtiyacımız var ama bunu herhâlde termik santrallerle, nükleer santrallerle yapmamamız gerekiyor.

Bakınız, bugün aslında benim Mersin'de olmam gerekiyordu ama bu Komisyon nedeniyle gidemedim, böyle bir alışkanlığım var, duyarlıyım yani resmî görevim burada olduğu için gitmedim. Mersin Silifke'nin Ovacık, turizme çok elverişli bir bölge. Bu bölgede, tam denizin kenarında bir çimento fabrikası kuruldu, etrafı kirletiyor. O yetmiyormuş gibi, şimdi bir de termik santralin kurulması yönünde çalışmalar var ve bugün ÇED raporuyla ilgili bir toplantı vardı orada; olmam gerekiyordu, gidemedim. Afrika'dan getirilecek çok kalitesiz kömürlerle bu termik santralin faaliyete geçirileceği söyleniyor. Bizim bunları engellememiz lazım.

Diğer taraftan, diyoruz ki: İşte biyolojik çeşitliliğin korunması açısından Mersin Akkuyu'da bir nükleer santral... Bunu hep gündeme getireceğiz efendim,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Çevre

Tarih :11/02/2016

Saat :

Kayıt:Çevre

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 12

kusura bakmayın, hep gündeme getireceğiz. Nükleer santralin bir de suyunun soğutulması gerekiyor. Soğutulması için nedir? Deniz kenarında kuruluyor, o anda yani kaynar sular denize verilecek tekrar. Oradaki canlıların durumu ne olacak? Tabii, başka şeyler de var; radyasyonu var, tehlikeleri var, ülkeler artık nükleer santrallerden vazgeçiyor. Bizim Çevre Komisyonu olarak üzerinde önemle durmamız gereken konular bunlar. Özellikle nükleer santral, evet, şu anda sözleşmeler yapılmış, anlaşmalar yapılmış, aslında bunun engellenmesi için de tam fırsat. Rusya'yla bu anlaşmazlığımız varken bu işi aslında bitirsek, Çevre Komisyonu olarak bunun önceliğini yapsak, ülkemize, torunlarımıza, geleceğimize büyük bir iyilik yapmış olacağız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Şimdi, Sayın Çam, bu Rusya'yla ilgili mevzu tabii karşılıklı, iki ülkeyi birbirine bağlayan önemli şeyler var. Bu konu hassas bir konu çünkü uluslararası tahkimden doğan çok büyük maddi tazminler ödemek gerekebilir. Bu konuda Hükümet çok duyarlı, ben de bu konuyu biliyorum. Bizim tabii Çevre Komisyonu olarak, biliyorsunuz, denetleme yetkimiz yok ancak davet edilirse biz Komisyon olarak gidip orada incelemede bulunabiliriz.

Ayrıca, şunu da belirtmek isterim: Gerek tali komisyonlar gerek asli komisyonlar gerekse Genel Kurulun bu uluslararası anlaşmalar üzerinde herhangi bir oynama yapma, oradaki içerikleri değiştirme gibi bir yetkisi yok, sadece tasarının tümünden kabul edilebilir veya tümünden reddedilebilir bir mahiyeti vardır çünkü bu uluslararası bir anlaşmadır. Tabii, karşı tarafında kendi iç işlerine âdeta müdahale gibi sayılmasın diye yıllardan beri bu tasarılar bu şekilde geçmektedir. Ama, ben şahsi kanaatimi söyleyeyim: Hakikaten, mesela bugün bu tür konuları burada konuşmamız, tartışmamız bile önemli çünkü gerçekten duymadığımız birçok konu burada önümüze geliyor ve bilgi sahibi oluyoruz, açık söyleyeyim. Neticede balinacılık olsun, diğer uluslararası çevreyle ilgili anlaşmalarımız olsun, bunların hepsi tabii önemli konular.

Türkiye önemli bir ülke, Türkiye büyük bir ülke. Türkiye hem kendi içinde çevre sorunlarıyla mücadele edecek hem de uluslararası anlaşmalara da tabii ki taraf olmalı, olmamız da lazım. Bugün Türkiye uzayda bir istasyon kursa mükemmel olmaz mı? Tabii ki olur. Türkiye geliştikçe, Türkiye ilerledikçe bütün uluslararası camiada her konuda söz sahibi olsun ve istasyonlar açsın, çalışsın. Ben mesela çok mutlu oldum, şimdi Antarktika Derneğimizde olan hocalarımızın bu anlaşmadan sonra gidip orada bir çalışma alanı bulması tabii Türkiye için çok önemli çünkü dünyada -bakıyorsunuz- gelişmiş ülkeler bırakın artık dünyayı, uzaya bile gidiyor, çalışmalar yapabiliyor, çok rahatlıkla yeni yeni gezegenler, yeni yeni keşifler bulunuyor. Tabii, biz de isteriz ki ülkemiz de gelişsin, Sayın Tüm'ün dediği gibi fen fakültelerimiz daha çok gelişsin, daha çok içimizden bilim adamı çıksın ve gerçekten, bundan on asır önce olduğu gibi yeniden içimizden öyle bilim adamları çıksın ki mucitlik mertebesinde yeni yeni keşifleri insanlığın hizmetine sunsun, tabii ki bunu biz de istiyoruz.

Hükümet temsilcimizin bu konuyla ilgili bir açıklaması olacak mı?

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Ben de kısaca devamında bir soru sorayım.

BAŞKAN – Tabii Sayın Karadeniz, buyurun.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Tabii, Sayın Çam'ın dediği konu bizim Sinop için de geçerli. Rusya'yla kritik dönemler yaşadığımızı görüyoruz ama Japonya'yla bir anlaşma yapıldı. Japonya'yla öyle kritik bir dönem yaşamıyoruz açıkçası.

Ben de Sayın Başkanın söylemi üzerine Çevre Komisyonumuzu Sinop'a davet etmek isterim çünkü Sinop'ta yapılması düşünülen bir nükleer santral ve Sinoplunun istemediği, Sinoplunun karşı durduğu ama Sinopluya ve Türkiye'ye rağmen yapılması düşünülen nükleer santral var. Bu nükleer santralin denizcilikle ilgili kısmını söyleyeyim. Bacasız nükleer santral yapılması düşünüyor ve deniz

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Çevre

Tarih :11/02/2016

Saat :

Kayıt:Çevre

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 13

suyuyla soğutma sistemiyle reaktörlerin soğutulması ve 300 santigrat derecedeki suyun tekrar denize salınması ve burada deniz suyu sıcaklığının 2 ya da 3 derece yükseleceği ve buradaki balık popülasyonunun ciddi anlamda zarar göreceği söz konusu. Bununla ilgili, gerçekten, balıkçılıkla ilgili Türkiye’de sıkıntılı bir dönem yaşayacağız. Bu da dikkate alındı mı? Bununla ilgili araştırmalar yapılıyor mu? Onu da sormak istiyorum açıkçası.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Karadeniz, geniş bir soru oldu.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ DURALİ KOÇAK – Sayın Başkan, ben bilmiyorum ne kadar konuşma hakkım var, balıkçılığımız hakkında çok uzun bilgilendirme yapabilirim.

Kısaca şöyle özetleyeyim, bir yarım gün daha Komisyonumuzun gündemi yoğun: Bir; bizim yaşamızın temel amacı şudur: Kaynaklarımızı koruma ve kullanma dengesi gözetilerek işletilmesidir; amaç maddesi bu şekilde düzenlenmiş, çok da güzel düzenlenmiş. İki; yine bir bilgi vereyim ülkemize haksızlık edilmemesi adına. Bizim ilk su ürünleriyle ilgili Saydiye Bahriye Kanunu 1886’da çıkmış. Dünyada ise FAO balıkçılıkla ilgili kısımları 1990’lı yıllarda gündeme almaya başladı. Bizim ülkemizin, bu açıdan bakıldığında, hakikaten diğer ülkelerden çok daha ileri olduğunu söyleyebilirim. Bizim kadar avcılığı ayrıntılı olarak düzenlemiş bir ülkeyle ben karşılaşmadım bugüne kadar.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – O kesin, ona katılıyoruz, avcılıkta üstümüze yok.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ DURALİ KOÇAK – Avcılıkta da, avcılık düzenlemelerinde de Sayın Vekilim.

Söylemek istediğim şu: Bizim için sürdürülebilirlik temel esastır. Sürdürülebilirliği sağlamak için de biz her canlıya en az bir sefer yavrulama hakkının verilmesini esas alırız. Bunun için alınması gereken, işte boy, yaş, ağırlık, avlanma zamanı... İşte bizim bazı türlere ilişkin zaman yasaklarımız vardır. Bunun, zaman yasağının konulmasının temel esprisi, o dönemde bu türlerin yavrulama dönemi olmasıdır çünkü bu türlerin boy, ağırlık, birtakım avlanma ölçülerine ilişkin düzenlemeler getirilmektedir, bunlar da yine en az bir sefer yumurtlama şansının verilmesidir. Ha, “Denetim yeterli mi, etkili mi?” diye sorarsanız, her işte olduğu gibi eksiklik olabilir ama bu alanda da Bakanlık olarak teknik, idari ve mevzuat bakımından çok daha iyi konumlara doğru gidiyoruz. Örneğin, bu Genel Müdürlük 2011 yılında kurulmuştur. Evet, 1980’li yıllarda vardı bir genel müdürlük, ara dönemde kapatılmış ama bu alana önem verdiğini söylemek için söylemek istedim.

Bu özellikle nükleer santrallerle ilgili, bizim alanımızla ilgili olan bizim verdiğimiz görüş şu: Her olayın etkisi mutlaka olabilir fakat önemli olan burada, bunu kabul edilebilir, tolere edilebilir şekilde uygulamak. Bizim buralarla ilgili verdiğimiz görüş, denize deşarj edilecek suyun sıcaklığının 25 dereceyi geçmemesi gerekir şeklinde. Bu şekilde olduğu zaman da deniz sıcaklığının artırılmasına yönelik herhangi bir şey söz konusu olmaz diye düşünüyoruz ama mutlaka her olayın o geniş etkileri tartışılabilir, ona bir şey demek istemiyorum.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Görüş, 25 santigrat derece olarak...

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ DURALİ KOÇAK – Evet.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Ona eminsiniz.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ DURALİ KOÇAK – Yani, biz onu arz ediyoruz, onu sağlamak durumunda ilgili firma.

HÜSEYİN ÇAMAK (Mersin) – Zaten Akdeniz’in ortalama sıcaklığı, deniz suyu sıcaklığı galiba 28 derece.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ DURALİ KOÇAK – Mevsime göre değişmekle birlikte evet efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Demek o yüzden mi balıklar göç ediyor?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Çevre

Tarih :11/02/2016

Saat :

Kayıt:Çevre

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 14

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Kaçacak yeri de kalmadı.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Tüm.

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Sayın Başkanım, biliyorsunuz, Balıkesir özellikle hava kirliliği konusunda Türkiye’de en başta gelen illerin başında geliyor. Şimdi, bizim Balıkesir Bandırma ilçesine yakın Şirinçavuş Mahallesi var, köyü var eski adıyla. Orada bir termik santral yapılmak istendi ancak ÇED raporlarının uygun olmaması nedeniyle iptal edildi. Şimdi, ben soruyorum: İlgili firma ÇED raporlarına itiraz etmiş midir? Bu proje tamamen gündemden kalktı mı, kalkmadı mı? Onu öğrenmek istiyorum.

İkincisi: Yine Balıkesir’e 5 kilometre uzaklıkta, tıp fakültesinin yanında yine bir termik santral yapma projesi var, tam tıp fakültesinin yanında. O yine gündemde var mıdır, yok mudur? Bu, Balıkesir halkını çok tedirgin etmektedir, onu da öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Tüm.

Çevre Bakanlığı bürokratlarımız bunu not alsınlar da Sayın Bakanımız lütfen milletvekilimizi bilgilendirsin.

Balıkesir benim her sene birkaç sefer gittiğim bir ildir, çok severim Balıkesir’i.

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Başkanım, bekleriz.

BAŞKAN – Yani, sahil ilçeleri olsun, diğer ilçeleri olsun...

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Sizi misafir ederiz Başkanım.

BAŞKAN – Sağ olun. Gerçekten hem toprakları çok verimli...

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Balıkesir’de sağlıklı bir çevre için hepimiz çaba gösterelim ki size temiz balık yedirelim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Doğrudur efendim, doğrudur. Tabii, o zaman şöyle bir bilgi vereyim Sayın Tüm: Balıkesir’in -biliyorsunuz- sahil ilçeleri özellikle iç turizmde çok...

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Siz hangi tarafa gidiyorsunuz, Ayvalık mı, Bandırma tarafına mı gidiyorsunuz?

BAŞKAN – Yani, her iki tarafına da gidiyorum. Aslında sahile bir girince Altınova’ya kadar gidiyorum. Şimdi, orada, tabii insanlarımız mayıs ayında veya haziran ayında o bölgeye yaz tatiline giderken, gidiyor, işte küçük bir köpek yavrusu alıyor, sonbaharda, dönüşte tabii o köpek yavrusu - affedersiniz- dana kadar oluyor, orada bırakıp geliyorlar. Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanımızın o zaman ben Orman Bakanlığında çalışırken bir talebi oldu, şu anda o bölgeye Türkiye’nin en büyük hayvan rehabilitasyon merkezi yapılıyor. Hakikaten bu hayvanları sonradan bırakıp geliyor, hepsi de böyle aşılı çok cins hayvanlar, bu hayvanları bırakıp geliyorlar. O bölgede şu an ciddi bir çalışma olduğunu biliyorum.

Bu tasarı üzerinde eğer başka söz almak isteyen...

MUHAMMET BALTA (Trabzon) – Sayın Başkanım, ben eğer müsaade ederseniz...

BAŞKAN – Buyurun, Sayın Balta.

MUHAMMET BALTA (Trabzon) – Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, burada çevreyle alakalı bütün milletvekillerimizin duyarlılıkları çok önemli. Çevre, çağımızın en önemli sorunlarından bir tanesi. Şimdi, şunu söylemek isterim: Çevresel sorunlarla alakalı, Türkiye’de Hükümetimizin bugüne kadar neler yaptıklarıyla alakalı bazı örnekler vermek isterim. Ben 1999 yılında il genel meclis üyesiydim. O zamanlar insanlarda özellikle öncelik sıralaması hizmetlerle alakalı yol, su, elektrikti; yol, su, elektrik, başka bir şey yoktu. 2002’den sonra, özellikle Hükümetimiz döneminde bu ülkede havanın, suyun, toprağın korunmasıyla alakalı çok önemli yatırımlar yapıldı. Elbette bunlar muhalefet tarafından eksik görülebilir,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Çevre

Tarih :11/02/2016

Saat :

Kayıt:Çevre

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 15

doğaldır, böyle eksik görülmesi de bizi çevre bilincine, çevreye yatırımlara daha fazla zorlayacaktır, buna saygı duyuyoruz. Ama, şunları altını çizerek söylemek isterim: 2002 öncesinde -kesinlikle yanlış anlamayın, geçmişti kötülemek veya farklı şekilde sorgulamak niyetinde değilim- çöp dağlarını, özellikle Türkiye’de çöplerin patladığı, insanların öldüğü zamanları hatırlayalım. 2002 sonrasında, özellikle havayla alakalı, ülkemiz insanının temiz hava solumasıyla alakalı doğal gazın yaygınlaştırılması; suyla alakalı, sadece denizlerimiz değil, akarsularımızın da temiz tutulması için, atık suların arıtılmasıyla alakalı atık su arıtma tesislerinin yapılması; çöplerle alakalı, çöplerin düzenli depolama tesisleri ve düzenli depolandıktan sonra da bu çöplerin bir ekonomik ham madde hâline getirilerek oradan enerji üretilmesi, çöplerin ekonomiye kazandırılmasıyla alakalı çok büyük yatırımlar yapıldı. Toprakla alakalı da, özellikle toprağın korunmasıyla alakalı da ülkemizdeki belediyelerin desteklenmesiyle birlikte, altyapının, kanalizasyonların, atık su arıtmaların yapılmasıyla birlikte toprak da korundu. Bu yeterli mi? Değil. Ben size bir örnek vermek istiyorum. Şu anda şehirlerimizde çöpler toplanamazken, artık çevre bilincinin oluşturulmasıyla alakalı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığımız, Millî Eğitim Bakanlığımız ilgili kuruluşlarla birlikte çevre bilincini oluşturmak için Türkiye’de çok önemli çalışmalar yapıyor. Özellikle Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız bu manada belediyelerimize, siyasi ayırım gözetmeksizin, atık su arıtma tesislerine, katı atık çöp depolama, düzenli depolama tesislerine, çöp arabası, vidanjör, arazöz ve bu uğurda, çevresel sorunları çözme uğrunda neye ihtiyaç varsa destekler veriyor. Aynı şekilde Orman ve Su İşleri Bakanlığımız bu destekleri veriyor. Yani, şu anda köylerde bile çöp toplanıyor.

Bir örnek verip, çok fazla başınızı ağrıtmak istemiyorum, sözlerimi bitirmek istiyorum. 2006-2007 yılında Trabzon’da İl Genel Meclis Başkanıydım. O dönem içerisinde, İl Genel Meclis Başkanlığım dönemi içerisinde arkadaşlara dedim ki: “Yol, su, elektrikten ziyade artık çevresel sorunları da çözmemiz lazım. Köylerde, yaylalarda, mezralarda artık çöpleri toplamamız lazım.” Arkadaşlar buna karşı çıktı. Pilot uygulama başlattık, ondan sonra bütün Trabzon’un köylerindeki çöpleri toplamaya başladık özel idareyle birlikte. Bir yere gittik, böyle bir dere vadisinde. Arkadaş dedi ki: “Ya, şu derenin güzelliğine bakar mısınız?” “Ne oldu?” dedim. “Eskiden burada poşetler, farklı -çok özür diliyorum- pislikler...” Bizim yerel olarak da geleneklerimizde, evimizdeki eski eşyaları ırmaklara bırakırız ki su alıp götürsün diye, artık onlar ortadan kayboldu. Yani, o karşı çıkan arkadaşlarımız “Köylerde çöp toplanmaz.” diye... Samimiyetle söylüyorum, kent insanından daha fazla köylerde yaşayan insanlarımız çevreye sahip çıktılar, gece saat ikide ve üçte bizi arayıp “Konteyner doldu, çöp arabası gelmedi, bu çöpleri almıyor.” dediler. Artık köylerimizde bile çöp toplanmaya başladı. Biz de Çevre ve Şehircilik Bakanlığında, özellikle il özel idarelerinin, il genel meclislerinin bu duyarlılığının artırılması için bu konuda proje yapan il özel idarelerini ve il genel meclislerini destekledik o dönem içerisinde, şimdi de desteklenmeye devam ediyor.

Şunu söyleyeceğim: Çevresel sorunlarla alakalı atık su arıtma tesisleri, katı atık düzenli depolama tesisleri; özellikle hava kirliliğiyle alakalı Türkiye’nin şu anda bütün hava ölçüm istasyonlarında hava kalitesi kontrol ediliyor. Bu yeterli midir? Değildir, daha temiz bir çevre edinmemiz lazım ama çevre bence siyasetüstü bir olaydır. Bu konuyla alakalı sayın milletvekillerimizin -burada çok değerli milletvekillerimiz var, bakanlık yapmış ağabeylerimiz var- bunların da iktidarıyla muhalefetiyle el ele vererek özellikle ülkemizdeki çevresel sorunları hep birlikte çözmemiz lazım. Sizin duyarlılığınızı anlıyoruz, enerjiyle alakalı duyarlılığınızı anlıyoruz, santrallerle alakalı duyarlılıklarınızı anlıyoruz ama şundan da emin olabilirsiniz: Bir taraftan çevresel sorunları çözerken, diğer taraftan da ülkemizin enerji açığını da düşünmek zorundayız ama burada hassas bir şekilde, teknolojinin en üst düzeyde, özellikle güvenlik katsayısının en üst düzeyde olacak sistemlerin

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Çevre

Tarih :11/02/2016

Saat :

Kayıt:Çevre

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 16

kurulması için de hep birlikte el ele vermemiz lazım. Şunu samimiyetle söylemek istiyorum: Sizlerin hassasiyeti kadar bizler de aynı oranda hassasız.

Ben tekrar burada çevre duyarlılığı, çevre bilinciyle yanıp tutuşan, hassasiyetlerini ve düşüncelerini ifade eden çok değerli milletvekillerimize, ağabeylerimize, kardeşlerimize teşekkür ediyor, Sayın Başkan, söz verdiğiniz için teşekkür ediyor, temiz bir Türkiye, temiz bir dünya yani çevresel olarak hem Türkiye hem dünya temennisiyle hepimize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Sancaklı söz istedi.

Buyurun Sayın Sancaklı.

SAFFET SANCAKLI (Kocaeli) – Teşekkür ederim.

Sayın Muhammet Balta çok güzel bilgilendirdi bizi, teşekkür ederiz kendisine. Çok güzel bir cümle söyledi. Ben de hazır herkes buradayken, kayıtlara da geçerken... “Çevre siyasetüstü bir meseledir.” dedi. Bence de, hepimizin de ortak katıldığı bir şey.

Bir dahaki toplantımız ne zaman bilmiyorum. Konuyu getirip biraz masaya yatırmak istiyorum. “Çevre siyasetüstü bir meseledir.” cümlesi çok doğru bir cümledir. Bu cümleden olarak bir dosya getireceğim. Onu hep beraber burada biraz konuşacağız çevreyle ilgili. Ama, tabii, Hükümet kanadından böyle bir cümlenin gelmesi beni çok sevindirdi. İnşallah, o dosya geldiğinde de aynı şekilde bu cümlenin üzerinden devam ederiz o konuşmaya.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Tüm, buyurun.

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Efendim, ben de Sayın Balta Vekilimize teşekkür ediyorum. Evet, çevre aslında bence siyasetüstü, bence herkesin ortak değeridir diye düşünüyorum. Tabii, sayın vekilimiz güzel bir tablo çizdi ama bence Türkiye'deki durum bu kadar parlak değil. Kendi ilimden örnek vermek istiyorum. Özellikle sizin sık sık geldiğiniz o bölge, Körfez bölgesi zeytinden tutun da Çanakkale sınırına kadar orada hâlen kanalizasyon yok ve özellikle bu yazın gelen turistler kendi tatillerini yarıda kesip dönmek zorunda kaldılar yani oraya kadar birçok yerde foseptik çukurları var şu anda, pis kokudan geçilmez durumda. Onun ötesinde, dünyanın en güzel yerlerinden biri de Kaz Dağlarıdır biliyorsunuz yani oksijen deposudur. Yani, biliyorsunuz bu iktidar döneminde uluslararası şirketlere yetki verildi ve Kaz Dağları delik deşik edildi. O nedenle, bu ülke bizim, biz burada yaşayacağız ve çocuklarımız yaşayacak. Bu anlamda, elbette biz de bu eksende yaklaşıyoruz, insani eksende yaklaşıyoruz. Ama, özellikle kendi bölgemde -ben Bandırma'da oturuyorum- şu anda kanser olaylarının en çok yaşandığı bir bölge. Her gün Bursa Tıp Fakültesine bir otobüs dolusu insan gidip gelmekte. Yani, orası sanayi bölgesi, hiçbir tedbir alınmamakta. Âdeta insanların sağlığını tehdit eden hava kirliliği var ve bu yetmezmiş gibi hâlen o bölgede termik santraller yapılmak istenmektedir. Buna hepimiz karşı durmalıyız. Yani, eğer bir ülkede temiz hava yoksa, su yoksa, toprak yoksa o ülkede yaşayamayız. Bu ülke bizimdir, bu konuda hepimiz duyarlı davranmalıyız diyorum.

Tekrar teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Gaydalı, buyurun.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Teşekkür ederim.

Bu genel olarak kirlilikten bahsediliyor. Ben de Bitlis'ten biraz bahsedeyim. Şimdi, Bitlis ilimiz hava kirliliğinde Türkiye genelinde üçüncü il, en kirli hava soluyan illerden biri. Bunun da sebebi bence Şırnak kömürünün kullanılması. Şırnak kömürü düşük kaloriden öte, asfaltit orijinelidir, petrol orijinelidir ve radyoaktif maddeler ihtiva etmektedir. Bunu herhâlde biliyorsunuzdur. Bunun kullanımı önlenemez mi? Bunu rica edeceğim. Aynı sorunu biz Tatvan'da da yaşıyoruz, ki Tatvan açık bir alan, Bitlis'e göre bir darboğaz değil, korkunç bir hava kirliliği var.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Çevre

Tarih :11/02/2016

Saat :

Kayıt:Çevre

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 17

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Ataş.

ERDAL ATAŞ (İstanbul) – Bu ülkemizin dünyanın coğrafi olarak en güzel ülkelerinden biri olduğu açık yani bulunduğu konum itibarıyla özellikle deniz ve iklim koşulları açısından oldukça güzel ülkelere bir tanesi ama maalesef hem genel, toplumsal olarak gerekse de özellikle bu meseleyi yürütmesi gereken tarihsel süreç içerisindeki -sadece bu dönemle ilgili söylemiyorum- iktidarların bu noktadaki bilinçsiz yaklaşımı, eğitim noktasındaki geri duruştan dolayı önemli oranda tahribatlar da yaşanmış. Bunların büyük bir bölümü geriye dönüşü olmayan biçimde yaşanmış. Hem tarihsel yerleri yani diyelim ki tarihî şeyleri tahrip edilmiş hem de doğal güzellikleri ve yaşamımızı tekrar idame edebileceğimiz, sürdürülmesi gereken, tekrar tekrar yenilenmesi gereken alanların da tahrip edildiği görülüyor.

Şimdi, burada şöyle şeyler açıklanıyor, hani belli su arıtma tesislerinin yapılması ya da çöple ilgili belli düzenlemelerin yapılması bunlar doğru yani diyelim ki bazı alanlarda olumlu şeyler olmuyor değil, bunları elbette görüyoruz. Ama, genel olarak bizim ülkemizde ekoloji alanında tahribat daha büyük boyutlarda devam ediyor yani kâr, ekonomi meselesinin ön plana çıkarılması üzerine bütün alanlara bakıldığında büyük bir tahribatın olduğu görülüyor. Mesela, bir yandan çöple ilgili bir sorun çözülürken binlerce barajla bütün belki onlarca yerin, ilin ekolojisi tahrip ediliyor, böyle bir gerçeklik var. Bir yandan işte diyelim herhangi bir yerde bir tarihî esere sahip çıkılırken diğer tarafta bir barajla işte Hasankeyf gibi, diğer yerlerimizdeki gibi ya da diyelim buna benzer vadilerin birçoğu tahrip edilerek oradaki doğal zenginlikler de tahrip ediliyor. Yine, yeşil alanlar, işte üç beş ağaç kesiliyor, orada şu yapılıyor, bu yapılıyor biçiminde nefes alanlarımız önemli oranda daraltılmış durumda. Trafik, diğer meselelerde durum düzeltilmediği için hava kirliliği önemli oranda ülkeyi tehdit eder pozisyona dönüşmüş durumda. Su rezervleri yine aynı şekilde kâr uğruna tahrip ediliyor ve doğal şeyleri de dağıtılarak yok ediliyor. Bu pozisyonda bir gidiş var. Eğer biz, özellikle diyelim bu Çevre Komisyonu da dâhil olmak üzere, nükleer santrallerden diğer meselelere kadar, termik santrallerden diğer meselelere kadar eğer bu noktalarda doğru bir duruş sergilemezsek, alınan önlemlerle, tahribat hesaplandığında tahribatın çok daha yüksek olduğu açık. Yani, biz eğer buradaki bu açığı kapatmaz, belli sorunların çözümünde daha büyük yaraları ortaya çıkaran durumu engellemezsek, bizim çevreyle ilgili yapacağımız çalışmalar sadece işin bir yanını oluşturuyor.

Balina açısından da böyle yani diyelim, bunların elbette korunması üzerine biz taraf olmamız gerekiyor. Dünya üzerinde Birleşmiş Milletler ya da diğerleri imza atmasa dahi, biz dünya üzerinde nerede hangi canlı varsa ve yaşamı tehlikedeysen, doğal dönüşümün dışında bir tahribat varsa bunlara müdahale etmemiz gerekiyor, bizim bir şeyler yapmamız lazım. Ama, aynı durumu -demin arkadaşlar da söyledi- kendi ülkemiz de dâhil olmak üzere buralarda başlayarak eğer yürütürsek şey olur. Mesela, bazı ülkelerin iddialarında en azından kendi ülkelerinde yaptıklarıyla ilgili olumlu bir duruş var yani orada bir duruş sergiliyor, diğer tarafa da bir şey söyleyebiliyor. Biz, şimdi, dışarıya yönelik herhangi bir şey söylediğimizde, diyelim ki insanlar bize yönelik yaptıkları eleştirilerde sesimizi çıkaramayacak hâle gelmiş oluyoruz. Bu yüzden, bence asıl mesele, önce ülkemizdeki bütün bu tahribatlar da dâhil olmak üzere, bunlara taraf olurken ülkemizdeki tahribatlarda da sadece küçük şeyleri ön plana çıkararak değil, asıl tahribatların görülerek bunların engellenmesi üzerine çalışmalar yürütmemiz gerekiyor.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi, özellikle, ben tabii daha önce Çevre Bakanlığında çalıştığım için, bu hava kirlenmesiyle ilgili, milletvekillerimizi, sayın üyelerimizi kısa bir bilgilendirme yapmak istiyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Çevre

Tarih :11/02/2016

Saat :

Kayıt:Çevre

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 18

1995 yılından önce Türkiye'de 35 istasyonda yarı zamanlı ölçüm istasyonu varmış. Daha sonra 81 ile bu tam zamanlı olarak geçildi ve yanılmıyorsam şu anda Türkiye'de 281 adet hava kirliliği ölçen istasyonumuz var. Bunlar İnternet'ten de otomatik olarak izlenebiliyor. Ve geçenlerde Sayın Çevre Müsteşarımızla görüştüğüm zaman, Türkiye'de sadece zannediyorum Keşan'da -galiba oranın da biraz herhâlde çanak biçiminde olmasından dolayı- sınır değerlerin üzerinde o zaman bir şey olduğunu söyledi ama onun da giderildiğini söyledi müdahaleyle. Yani, şu anda Türkiye'de sınır değerlerin üzerinde hiçbir ilimizde hava kirliliğinden dolayı sıkıntı olmadığını biliyorum, onu özellikle söyleyebilirim. Burada İnternet'ten bu izlenebiliyor.

Tabii ki, hava kirliliği biliyorsunuz birçok hastalığa sebep olabiliyor. Dolayısıyla, burada ilgili kurumlarımızın müdahalesi var. Biz de hep beraber bu konunun takipçisi oluruz, hassas oluruz.

Tabii, Türkiye çevre alanında ciddi yatırımlar yapıyor. Az önce Sayın Ataş'ın dediği mesela Hasankeyf konusu. Bakın, İlisu'ya ben 10 defa gittim geldim Sayın Bakanımızla beraber. İlisu projesi çok büyük bir proje. Bir kere 1.200 megavat enerji üretiyor. Bugünkü rakamla 400 milyon dolar yıllık enerji getirisi var. Bir de İlisu barajı yapılmadan daha aşağısındaki Dicle barajı yapılamıyor. Şimdi, bu baraj bitince hemen biraz aşağısında Dicle barajı yapılacak. Bu baraj da 240 megavat enerji üretecek bir barajımız. Buradan da yıllık 100 milyon dolar... Bir kere bu iki barajın enerji üretiminden yıllık 500 milyon dolar doğal gaz ithalatını azaltacağız. Ve Cizre barajının hemen aşağısında ise yani Suriye sınırına doğru ise 1 milyon 220 bin dönüm araziye sulayacağız, tarımsal sulama. Yani, kişi başı veya dekar başına bin lira bir ürün artışı olduğu zaman -neredeyse 1,5 milyara yakın- 1,5 milyar lira da enerjiden dolayı gelirimiz olduğumuz zaman yıllık 3 milyar gelir, bu gelir tabii o bölgenin halkına geliyor, tarımsal gelir. 7 bin çiftçi ailesi tamamen buradan istihdam edilecek.

Bu Hasankeyf'in taşınma konusuna gelince, sayın milletvekilleri, biz 2000'li yılların başlarında Hasankeyf'e gittiğimiz zaman, Hasankeyf'teki o tarihî eserlerin harabe olduğunu, hatta Zeynel Bey Türbesi'nin içinde keçi beslendiğini gördük, buna şahit olduk. Açık ve net söyleyeyim, bugün tamamen -uluslararası bilim insanları da var orada, Türkiye'den de bir karma komisyon- bilim insanları bu eserlerin taşınmasına karar verdiler. Ama, kazılar da yapılırca bu sefer bazı eserler de gün yüzüne çıktı, onlar da şu an taşınıyor. Eski Hasankeyf 50 hektar, yeni Hasankeyf ise 295 hektar üzerine kuruldu. Ve bu eserler şu an taşınıyor, âdeta bir açık hava müzesi hâline getirildi.

Bazen bu barajlar vesilesiyle bu tür antik kentlere veyahut da tarihî eserlere müdahale etmenin de faydası var. Ben Amerika'da Central Park'da gördüm. Mısır'daki bir tarihî eseri almışlar götürmüşler Central Park'a ve oradaki tabiata uyumlu bir şekilde orada sergiliyorlar. Bakın, ta binlerce kilometre uzağa götürmüşler. Hasankeyf'te Türkiye'nin yaptığı, alıyor, birkaç yüz metre veya 1 kilometre yukarıya eserleri taşıyor.

AHMET KENAN TANRIKULU (İzmir) – Başkanım, o doğru bir şey değil ama. Şimdi, Mısır'daki bir şeyi alıp Central Park'a götürmek güzel bir örnek gibi vermeniz doğru bir şey değil.

BAŞKAN – Şimdi, bakın, üstadım, hayır, ben onu örnek olarak vermiyorum.

AHMET KENAN TANRIKULU (İzmir) – Bir ülkenin bir zenginliğinin çalınıp bir başka yere götürülmesi.

BAŞKAN – Bakın, onu Amerika almış götürmüş.

AHMET KENAN TANRIKULU (İzmir) – Çevre Komisyonunda bunu konuşma bile abes yani. Böyle bir şey olur mu ya.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, ben konuyu şu açıdan söylemek istedim. Yani, efendim, şöyle bir iddia var: "Tarihî eserler taşınırken tahrip ediliyor." diyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Çevre

Tarih :11/02/2016

Saat :

Kayıt:Çevre

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 19

AHMET KENAN TANRIKULU (İzmir) – Ama, o başka bir şey Sayın Başkan.

BAŞKAN – Doğru. Belki yanlış bir şey olmuştur ama gerçekten şu anda, ben, özellikle bu taşınma işlemi bittiği zaman, şahsen Çevre Komisyonu olarak hep beraber milletvekillerimiz olarak gidelim, o yerde yeni taşınan Hasankeyf'i bir görelim derim.

Tabii ki yani büyük baraj yapmak, büyük proje yapmanın tabii belli bedelleri var. Netice itibarıyla 120 kilometre arkaya su birikiyor. Ama, şu da bir gerçek, bakın, Türkiye'nin şu anda 112 milyar metreküp kullanılabilir suyu var, su hacmi var Sayın Bakanım ve bizim şu anda depolamamız 166 milyar metreküpe ulaştı. Bunu bizim 190-200 milyar metreküpe çıkarmamız lazım. Çünkü, hakikaten suya ihtiyaç var. Şimdi, bakıyorsunuz, Doğu Karadeniz Bölgesi ile İç Anadolu Bölgesi'ne yağın yağış aynı değil. Dolayısıyla, fazla olan suyu yağışlı mevsimde depolayıp diğer zamanlarda da bunu sulamada kullanmamız lazım.

Bugün dünyada belki gıda sektörü ikinci, üçüncü sırada gözüküyor ama on beş-yirmi sene sonra uzmanlar gıda sektörünün dünyada bir numaraya oturacağını ısrarla söylüyorlar. Yani, bir kere Türkiye'nin hedefi şu olmalı: Tarım alanları gittikçe daralıyor, nüfus da gittikçe çoğalıyor.

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Tarımı bitirdiniz Sayın Başkan. Buğdayı, arpayı dışarıdan alıyorsunuz.

BAŞKAN – Efendim, çok haklısınız, bakın, bizim bir an önce tarım alanlarını sular vaziyete getirmemiz lazım.

AHMET KENAN TANRIKULU (İzmir) – Sayın Başkan, siz balınaya gelin, balınaya.

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Konu çok uzun, siz balınayı halledin de.

BAŞKAN – Doğru, biz balınaya gelelim efendim çünkü iki maddemiz daha var, onlara geçelim biz.

Buyurun Sayın Bakanım.

AHMET KENAN TANRIKULU (İzmir) – Çok özür dilerim, ben konuşmayacaktım ama.

Şimdi, bakın, Sayın Balta da siz de baltayı taşın vurdunuz. Bir kere Sayın Balta Komisyon Başkan Vekili diye biliyordum ben, Hükümet temsilcisi gibi, keşke oraya geçseydi orada konuşsaydı. Şu 2002 sonrası muhabbetini Allah aşkına bırakın. Bakın, Sayın Genel Müdür de çok enteresan bir laf etti. Su Ürünleri Genel Müdürlüğü 2011'de falan kurulmadı, çok daha önce Su Ürünleri, Balıkçılık Genel Müdürlüğü vardı Sayın Genel Müdür, öyle değil mi?

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Çevre Bakanlığını da biz kurduk 1991'de.

BAŞKAN – Doğrudur efendim.

AHMET KENAN TANRIKULU (İzmir) – Şimdi çok enteresan, Yontma Taş Devri'nden sonra zaten Türkiye'de hiçbir şey yapılmamış gibi bir anlayış var. Şimdi, bu, yanlış bir anlayış. İkincisi, aşağı yukarı 2007 yılından beri ben Çevre Komisyon üyesiyim. Burada benden daha kıdemli kimse yok galiba şu anda.

BAŞKAN – Doğru efendim, doğru, en eski sizsiniz Sayın Bakanım.

AHMET KENAN TANRIKULU (İzmir) – Çevre Bakanlığında ÇED Genel Müdürlüğü de yaptım. ÇED'den bir arkadaşımız var mı bilmiyorum. Kimse de yok maalesef. Demin çünkü ÇED'le ilgili bir soru da sorulmuştu.

Sayın Başkanım, şimdi buraya bakın bu tasarılar gelirken yöntem şu olmalı: Tabii ki anlaşmaları görüşüyoruz, bunlar usule yönelik şeyler, mesele değil, onaylanması da lazım. Ben zaten, bakın siz belki farkında değilsiniz, ilk üç tanesini imzaladım, bir muhalefet şerhi de koymadım. Olması gereken şeyler, Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olması gereken anlaşmalar. Fakat, bizi Hükümet temsilcilerinin de ciddiye alması lazım Sayın Başkan. Bu sizin göreviniz yani buraya gelen arkadaşların yetkili arkadaşlar olması lazım, bize bilgi verirken doğru, yerinde ve taze bilgilerle donatılması lazım. Şimdi, ben mesela bu balınayla ilgili merak

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Çevre

Tarih :11/02/2016

Saat :

Kayıt:Çevre

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 20

ettiğim şeyi tam soracağım ama bir türlü konu gelmedi. Hasankeyf'ten başladık, onlar da tabii konuşulması gereken şeyler, Balıkesir'in sorunları veyahut Türkiye'mizin her yöresinin sorunları burada tartışılın, güzel. Ancak şöyle bir şey var, bakın, Su Ürünleri Genel Müdürü keşke şunu söyleyebilseydi, Su Ürünleri Fakültesi mezunları iş bulamıyor Sayın Başkan. Şimdi o söylediği şeyleri yapabilmesi için o 22 tane fakültenin... Sayın Genel Müdür, siz, lütfen, Komisyon isteği olarak Sayın Bakanınıza da bu isteklerimizi götürün. Su Ürünleri Fakültesi mezunlarına iş bulsunlar. Yani, su ürünleriyle ilgili kooperatifler var, Türkiye çapında bir sürü kooperatif var. O kooperatiflerde zorunlu olarak çalıştırılabilir. Bu konuda yasa tekliflerimiz var, bunların dikkate alınması lazım. Yani, çözüme yönelik şeyler öneriyoruz. Bakın, yapıcı muhalefet örnekleri de vermeye gayret ediyoruz burada yani onu da söylemeye çalışıyoruz.

Onun ötesinde, diğer konuları da görüşürken biz unutmamalım ki Çevre Komisyonuyuz, burada enerji meselesini konuşacak olan biz değiliz ki Sayın Başkan. Siz, tamam, geldiğiniz müktesebat gereği onları da söyleyebilirsiniz, Orman Genel Müdürlüğünde Sayın Bakanın yakınında çalıştınız, biliyorum müktesebatınızı ama unutmamalım ki Çevre Komisyonuyuz.

BAŞKAN – Doğrudur.

AHMET KENAN TANRIKULU (İzmir) – Yani, biz burada nükleer enerjiyi falan savunamayız, o başkalarının işi. Veya biz burada filan yerde, Akkuyu'da enerji santralinin kaç milyar kilovat/saat veya megavat enerji getireceği, bu bizim meselemiz değil, biz Çevre Komisyonuyuz, bizim meseleye böyle yaklaşmamız lazım. “Şu kadar kurulu güç kurduk, şu kadar sulama kapasitesi yaptık...” Bırakın, ne olur onunla Sanayi Komisyonu ile Tarım Komisyonundaki arkadaşlarımız ilgilensinler. Biz Çevre Komisyonuyuz, meseleye böyle yaklaşmamız lazım ve bu hassasiyeti göstermemiz lazım. Ben, bütün arkadaşlarımızdan bu hassasiyeti göstermelerini özellikle rica ediyorum. Ben ilk defa katıldım toplantınıza. Mazeretim olduğu için diğer iki toplantınızda yoktum, kusura da bakmayın. Şunu görüyorum yani bakın, bu usulen yaptığımız tartışmada bile tartışma konularımız başka yerlere kayıyor, başka şeylere gidiyor ama bunu da tabii Komisyon Başkanlık Divanı olarak sizden rica ediyorum Sayın Başkanım. Siz, değerli arkadaşlarımızı, bizleri yönlendirerek komisyonun devamını sağlamanız gerekir diye düşünüyorum.

Kusura bakmayın, biraz da uzun konuştum, özür dilerim. Usule yönelik olması gerektiğini düşündüğüm için konuştum Sayın Başkan.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Tabii ki, burada bazı milletvekillerimiz değişik konuları gündeme getirince, esasen bunlara bir cevap verme mahiyetinde değil ama gerçekten, bildiğimiz bilgileri de arkadaşlarımızla paylaşmak istiyoruz çünkü özellikle çevre konusunda Türkiye'de çok yanlış bilgilendirme var efendim. Geçenlerde bir uluslararası üniversite, Yale Üniversitesi bir rapor yayınlıyor, diyor ki: “Dünyada çevre korumada Türkiye 180 ülke içerisinde 177'nci.” Neymiş efendim, işte hayvan katliamıyla ilgili. Ya, Suriye'de 400 bin insan öldürülmüş, katledilmiş, Suriye'yi bile Türkiye'den önce gösteriyorlar bakın. Bir kere, Türkiye'ye karşı çevreyle ilgili bir algı operasyonu var. Bizim, bu konularda da millî bir duruş göstermemiz lazım Sayın Bakanım.

AHMET KENAN TANRIKULU (İzmir) – Tabii.

BAŞKAN – Özellikle, bir kere biz milletvekilleri olarak Parlamentoda kendimiz bir fikir birliğine sahip olursak ülkemizi de uluslararası alanda böyle savunabiliriz. Haklısınız, tabii ki nükleer enerjiyle ilgili, diğer enerji konularıyla ilgili Hükümet, gerekirse bakanlar bilgilendirirler, bu çalışmalarını yaparlar. Biz çevre konusunda -doğrudur efendim- hassasiyetimizi devam ettirmemiz gerekir. Şimdi, mesela balıkçılıkla ilgili, Sayın Genel Müdürümüz gerçekten o konuda da uzman bir

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Çevre

Tarih :11/02/2016

Saat :

Kayıt:Çevre

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 21

arkadaş, onu biliyorum. Özellikle sizin bu su ürünleri fakültesi mezunlarıyla ilgili iş konusundaki talebinizi de -güzel bir talep- ben Bakanımıza ileteneğine yürekten inanıyorum. Ama, ben şu söyleyeyim, mesela bu yapılan barajlarda ve göletlerde -o zaman Tarım Bakanlığımızda bir anlaşma yapıldı- özel sektöre yani insanımıza orada balıkçılık yapması için bir fırsat oluşturuldu. Şu anda mesela Gümüşhane'de yapılan barajlarda çok ciddi manada balık üretimi var.

Tabii ki, bizim su ürünleri mühendisi arkadaşlarımıza da bu konularda büyük görevler düşüyor. Bu konuyu da burada hatırlatmak isterim.

Eğer bu konuda başka bir görüş yoksa efendim tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Tasarı kabul edilmiştir.

4'üncü gündem maddesi.

4.- Doha Konferansında Kyoto Protokolünde Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/594)

BAŞKAN – Gündemimizin 4'üncü sırasında yer alan tasarımız DOHA Konferansında Kyoto Protokolünde Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı.

Şimdi genel gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

İklim değişikliği, günümüzde salt bir çevre sorunu olarak görülmekten çıkmış ve çok ciddi sosyoekonomik sonuçlara yol açabilecek ve hatta ülkelerin güvenliğini tehdit edebilecek boyutta bir sorun olarak ele alınmaya başlanmış, ülkelerin sürdürülebilir kalkınma çabalarını ciddi ölçüde sekteye uğratabilecek potansiyeliyle uluslararası gündemin üst sıralarına tırmanmıştır.

Ülkemiz, günümüzün en önemli gündem maddelerinden biri olan çevre konularına verdiği önem ve iklim değişikliğiyle mücadelede sergilediği kararlılık çerçevesinde uluslararası toplumla birlikte hareket etmiş ve 1992 tarihli Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne (BMİDÇS), 2001 yılında Marakeş'te yapılan BMİDÇS'nin 7. Taraflar Konferansı'nda özgün şartlarının tanınmasını müteakip 2004 yılında ve Kyoto Protokolü'ne (KP) de 2009 yılında taraf olmuştur. Bununla birlikte, bu süreç dâhilinde ülkemiz herhangi bir sayısal emisyon azaltım taahhüdü üstlenmemiştir.

Ülkemizin 2009 yılında KP'ye taraf olması, kurucu üyesi ve BM'in saygın bir ülkesi olarak uluslararası gündemin en öncelikli ve acil sorunlarından biri hâline gelen iklim değişikliğiyle mücadele konusundaki kararlılığını ve uluslararası toplumun güvenilir bir ülkesi olduğunu göstermesine ve 2011 yılında şekillenmeye başlayan 2020 sonrası için iklim değişikliği rejiminin oluşması sürecinde kendi özgün koşullarını daha iyi müzakere etmesine katkı sağlamıştır. Nitekim, 2010'da Cancun'da düzenlenen 16. Taraflar Konferansı'nda, 2011'de Durban'da düzenlenen 17. Taraflar Konferansı'nda ve 2012'de Doha'da düzenlenen 18. Taraflar Konferansı'nda alınan kararlarla ülkemizin diğer Ek-1 ülkelerinden farklı bir konumda olduğu taraf ülkelerce tanınmış ve ülkemizin salım azaltımı, iklim değişikliğine uyum, teknoloji geliştirilmesi ve transferi, kapasite geliştirme ve finansman alanlarında desteğe ehil olduğu kabul edilmiştir. Ayrıca, ülkemizin KP'ye taraf olmasıyla AB'yle iklim değişikliğiyle mücadele ve iklim değişikliğine uyum konularında ve AB müktesebatına uyum bağlamında iş birliği olanaklarının gelişmesi de mümkün olmuştur.

KP'nin birinci taahhüt dönemi 2008-2012 yıllarını kapsamış ve 2012 yılında Doha'da düzenlenen BMİDÇS 18. Taraflar Konferansı ile KP 8. Taraflar Toplantısı sırasında KP'nin ikinci taahhüt döneminin 1 Ocak 2013 tarihinden 2020 sonuna kadar sürmesi kararlaştırılmış ve bu çerçevede Kyoto Protokolü'nde bazı değişiklikler yapılmıştır.

Söz konusu ikinci taahhüt döneminin taraf ülkeler açısından yürürlüğe girebilmesi için KP'ye yönelik "Doha Değişikliği"nin onaylanması gerekmektedir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Çevre

Tarih :11/02/2016

Saat :

Kayıt:Çevre

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 22

Anılan değişiklik, yüz kırk üç ülkenin onay belgesini BM sekreteryasına tevdi etmesiyle yürürlüğe girecektir.

Yukarıda maruz hususlar ışığında, ülkemizin ilk taahhüt döneminde olduğu gibi ikinci taahhüt döneminde de sayısallaştırılmış sera gazı emisyon azaltım yükümlülüğünün bulunmadığı göz önünde bulundurularak, ulusal düzeyde iklim değişikliğiyle mücadele kapsamında hazırladığımız İklim Değişikliği Stratejisi ve Eylem Planıyla (2011-2013) uyumlu biçimde "Doha Değişikliği"nin onaylanmasının yararlı olacağı mütalaa edilmekte olup, bu onayın ülkemizin iklim değişikliğiyle mücadele alanındaki kararlı tutumunun sürdüğünün önemli bir göstergesi olacağı değerlendirilmektedir.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Tasarı hakkında Hükümet temsilcisinden söz rica edelim.

ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI SEBAHATTİN DÖKMECİ – Efendim, açıklanan bilgilere ek olarak Kyoto Protokolü'nün iki eki bulunmakta Ek-A ve Ek-B. Ek-A'da sera gazı emisyonlarına sebep olan, daha doğrusu küresel ısınmaya sebep olan sera gazları tanımlanmakta. Orada bu değişiklikte birlikte yeni bir gaz daha nitrojen florid gazı eklenmekte.

Diğer konu da, Protokol'ün Ek B'sinde ülkelerin sera gazı azaltım emisyon yükümlülükleri yer almakta. Burada da yeni dönemde bazı değişiklikler söz konusu. Amerika, Kanada gibi bazı ülkelerin yükümlülük almamaları, çıkmaları, ayrıca Rusya, Yeni Zelanda, Japonya gibi ülkelerin de bu yeni dönemde yani 2013-2020 döneminde yükümlülük almamaları söz konusu.

Verilen bilgilerde söylendiği gibi, ülkemizin de Kyoto Protokolü 2008-2012 döneminde olduğu gibi 2013-2020 döneminde de sera gazı emisyon azaltım yükümlülüğümüz bulunmamakta.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Bu konuda söz isteyen sayın üyemiz...

Sayın Nazlı, buyurun.

MUSTAFA ŞÜKRÜ NAZLI (Kütahya) – Sayın Başkanım, az önce siz yayınlanan bir makalede Türkiye'nin çevre duyarlılığı açısından 177'nci sıralarda gösterildiğini ifade ettiniz.

BAŞKAN – Makale değil, araştırma. Üniversite bir araştırma yapmış.

MUSTAFA ŞÜKRÜ NAZLI (Kütahya) – Araştırma. Şimdi, Kyoto Protokolü'ne imza atmak bir cesaret meselesidir. Dünyada çevreyi en çok tahrip eden bütün gelişmiş ülkeler bu imzayı atmazken -başta Amerika olmak üzere- belki yüzde 30'lar düzeyinde kirliliğe katkısı var.

BAŞKAN – Tabii Çin var.

MUSTAFA ŞÜKRÜ NAZLI (Kütahya) – Ama, Türkiye gibi daha henüz sanayileşmesini tamamlayamamış gelişmekte olan bir ülkenin böyle bir sözleşmeye imza atması bence çevre duyarlılığına karşı en büyük samimiyetin de ifadesidir. Bunu özellikle ifade etmek istiyorum.

2009 yılında zannedersen Sayın Veysel Bey'in katkılarıyla bu imza atıldı. Bu zaten Türkiye'yi bağlayan bir hükümdür. Biz bundan sonra fosil yakıtlar üreterek çevreyi kirletmek yerine, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmek, çevreye daha duyarlı, çevreyi koruyan bir anlayışta olduğumuzun, bu Türkiye'nin samimiyetinin bir ifadesidir. Bunun altının çizilmesi gerekir. Bu özelliğimizi çok öne çıkarmıyoruz. Dolayısıyla, her türlü riski alarak gelişme ve sanayisini bile sekteye uğratabileceğini bilerek buna imza atmasıyla Türkiye dünya ülkeleri içerisinde kendi klasmanında birincidir yani en samimi ülkedir. Bu açıdan Türkiye'nin anılması gerekir. "Bizim Kyoto Sözleşmesi'nde imzamız var." demek o makaleye, o araştırmaya bir cevaptır bence. Bunu da özellikle yeri gelmişken ifade etmek istedim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Çevre

Tarih : 11/02/2016

Saat :

Kayıt:Çevre

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 23

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Tasarı üzerinde başka söz yok sanırım.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5'inci gündem maddesi.

5.- Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesine Yönelik Kyoto Protokolüne İlişkin Taraflar Konferansında Alınan Kararın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/595)

BAŞKAN – Gündemimizin son sırasında yer alan tasarımız Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesine Yönelik Kyoto Protokolüne İlişkin Taraflar Konferansında Alınan Kararın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı.

Genel gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin Ek-I'inde yer alan ve 2005 yılında Sözleşme'nin Kyoto Protokolü'ne de taraf olan Beyaz Rusya, 1997 yılında Kyoto Protokolü benimsenirken Sözleşme'ye taraf olmadığı cihetiyle, iklim değişikliğiyle mücadelede salım azaltım hedefi bulunan ülkelerin yer aldığı Protokol'ün Ek-B listesine dâhil edilmemiştir.

Beyaz Rusya Kyoto Protokolü'ne taraf olduktan sonra, salım azaltım potansiyelini kullanmak maksadıyla bir azaltım hedefi belirleyerek, Protokol'ün Kasım 2006'da gerçekleştirilen 2. Taraflar Toplantısı'nda Ek-B'ye girme yönünde yazılı başvuruda bulunmuştur. Bu başvuruya dair karar anılan toplantıda alınmış olmakla birlikte, Ek-B'ye girmenin gerçekleşebilmesi için anılan kararın Protokol'e taraf ülkelerin iç hukuk sistemlerinin öngördüğü onay sürecinden geçmesi gerekmektedir. Ekler, Protokol'ün ayrılmaz birer parçası olarak kabul edilmektedir. Beyaz Rusya'nın Ek-B'ye taraf olması mevcut listelerin değişmesi anlamına gelmekte ve bu nedenle taraf ülkelerin dörtte 3'ünün onay sürecini tamamlayarak söz konusu değişikliği kabul etmiş olmalarını gerektirmektedir.

Ülkemizin Kyoto Protokolü'ne taraf olmasına ilişkin "Katılım Belgesi" 28 Mayıs 2009 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi edilmiş olup, ülkemiz Protokol'ün 25'nci maddesi uyarınca "Katılım Belgesi"nin tevdi tarihini izleyen doksanıncı gün olan 26 Ağustos 2009'da Protokol'e resmen taraf olmuştur.

Ülkemiz, küresel salım azaltımı çabalarına ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar temelinde, tüm ülkelerin sürdürülebilir kalkınmalarını ve sosyoekonomik gelişmelerini engellemeyecek şekilde ve görece kapasiteleri ölçüsünde katkıda bulunması gerektiğine inanmaktadır. Bu çerçevede, Beyaz Rusya'yla gelişmekte olan ilişkilerimize ve salım azaltımına destek sağlayacak bir girişim olması nedeniyle, Beyaz Rusya'nın Ek-B'ye dâhil edilmesine yönelik Kyoto Protokolü'nün 2. Taraflar Konferansında alınan kararın ülkemizce de onaylanmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Hükümet temsilcimizin bu konuda görüşlerini alalım.

ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI SEBAHATTİN DÖKMECİ – Efendim, aynı konuda ilave edecek bir husus yok. Sadece burada açıklandığı gibi Beyaz Rusya'nın Ek-B'ye girmesiyle alakalı bir konu söz konusu. Dolayısıyla, onun onaylanmasıyla alakalı bizim daha çok uluslararası ilişkiler açısından da öne çıkan bir konu. Özü itibarıyla ilave edeceğim bir husus yok efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Tüm.

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Rusya'yla önce durumu düzeltelim. Daha önemli sorunlar var.

BAŞKAN – Bu Beyaz Rusya.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Çevre

Tarih :11/02/2016

Saat :

Kayıt:Çevre

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 24

Bu konuda söz almak isteyen sayın üyemiz var mı? Anladığım kadarıyla yok. Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Tasarı kabul edilmiştir.

Gündemimizde bulunan tüm tasarıları görüşmüş bulunuyoruz. Görüşülecek başka bir madde olmadığından toplantıyı kapatıyorum. İştirakiniz için hepinize teşekkür ediyorum, sağ olun.

Kapanma Saati: 12.00